

Oppgavesamling 21.10.13

Dette er ment som supplement for de som deltok på oppgave-seminaret, ikke et fullstendig løsningsforslag

Oppgave 1

Forklar kort følgende begreper. Bruk gjerne eksempler til å forklare b) og c)

- a) Konsumentoverskudd for et kvantum x er betalingsvillighet for godet minus faktisk betaling (oppgaven burde presisert om det var for en konsument eller markedet). Tegn på figur.
- b) Kollektivt goder er (i) Ikke-rivaliserende: En persons forbruk reduserer ikke en annens mulighet for å bruke samme gode (TV-sendinger, forskningsresultater). Dette innebærer at når godet først er produsert er det samfunnsøkonomisk lønnsomt at alle som vil få tilgang (TV-sendinger, forskningsresultater). Noen lærebøker tar også med (ii) ikke-ekskluderbare: Ikke mulig å stenge noen ute fra å bruke godet når det først er produsert, men (i) er det sentrale kriteriet. (ii) vil avgjøre om godet kan produseres av private eller ikke: Goder som man ikke kan ekskludere noen fra å bruke kan man ikke ta betalt for, og dermed vil de ikke bli produsert av private profittmaksimerende aktører. Kollektive goder som oppfyller både (i) og (ii) må dermed produseres av det offentlige - eller av private aktører med ideelle formål. Dersom et kollektivt gode ikke oppfyller (ii), dvs dersom man kan ekskludere brukere, kan man ta betalt. Dermed kan private profittmaksimerende aktører tjene på å produsere godet. Dette betyr imidlertid at tilgangen blir lavere enn samfunnsøkonomisk optimalt: det koster ikke noe å la alle få tilgang, men når det kreves betaling vil noen bli utelukket (eksempel: oppskrift på medisin)
- c) Ekstern virkning: Ikke-kompensert, ikke-tiltenkt effekt av en handling på en tredjeparts velvære. Økonomisk transaksjon som påvirker nytte eller kostnader hos en tredjepart uten at disse virkningene er reflektert i prisene. Kan være positive (vaksine) eller negative (forurensing). Forklares nok best ved et eksempel...

Hvor mye skal man skrive? Somregel holder det med $\frac{1}{2}$ -1 side. Fint å bruke noen setninger på å klargjøre en definisjon ved hjelp av et eksempel, men ikke skriv relaterte ting som ikke er svar på spørsmålet. Det er for eksempel ingen vits i å skrive om hvordan eksterne virkninger virker i markedet, hvordan man kan korrigere dem osv.

Oppgave 2

Vi ser på en bedrift som selger sitt produkt i et marked med såkalt fullkommen konkurranse.

- (a) Forklar hvordan vi finner bedriftens tilbudskurve. *Se notatet Produsentens tilpasning: Start med å postulere U-formet gjennomsnittskostnadskurve (Average Variable Costs, AVC) Vis hvordan MK-kurven da må gå. Forklar hvorfor bedriften vil velge x slik at $p=MK$ – hvis den skal være i drift. Skal den være i drift? Anta at de faste kostnadene er ugjenkallelige – slik at de ikke betyr noe for beslutningen om drift eller ikke drift. Da vil bedriften være i drift så lenge p er over minimum av AVC-kurven.*
- (b) Hva skjer med tilbudskurven dersom (i) lønna går opp? (ii) bedriften må betale en skatt t per produsert enhet? *Begge gir skift oppover i bedriftens MK-kurve. Ved en stykkskatt vil*

*kurven skifte oppover med avstand t. (Ved lønnsøkning vil den nye MK-kurven bli brattere)
OBS: IKKE bland inn etterspørselskurven i denne oppgaven! Vi ser på en enkelt bedrift som betrakter prisen som noe den ikke påvirker med sin tilpasning. Vi skal altså ikke se på effekter i markedet.*

- (c) Hvilken rolle spiller de faste kostnadene for bedriftens beslutninger om (i) hvor mye den skal produsere (ii) Om den skal produsere eller ikke. *Faste kostnader skal ikke spille noen rolle for hvor mye bedriften produserer. Ugjenkallelige faste kostnader (maskin uten noen markedsverdi når den er tatt i bruk) påvirker ikke driftsbeslutningen. Driftsavhengige faste kostnader, dvs. faste kostnader som faller bort dersom driften stanses (oppvarming), må dekkes dersom man skal fortsette driften.*
- (d) Hva er sammenhengen mellom bedriftens tilbudskurve og markedets tilbudskurve? *Vi finner markedets tilbudskurve ved horisontal summering av bedriftenes tilbudskurver.*

Oppgave 3

Vi ser på et marked med såkalt fullkommen konkurranse.

Etterspørselskurven: $x^E = -10p + 1000$

Tilbudskurven: $x^T = 20p - 200$

(a) Hva er stigningstallet til den oppgitte etterspørselskurven? $\Delta x / \Delta p = -10$

(b) Etterspørselstettheten for $p=20$ er $-1/4$. Forklar hva dette betyr. Hva er etterspørselstettheten for (i) $p=40$, (ii) $p=50$ og (iii) $p=60$.

(d) Hva blir likevektspris og $-$ kvantum i markedet? $p=40$, $x=600$

(f) Myndighetene ønsker å øke forbruket av varen til 700 enheter. For å oppnå dette gis det stykk-subsidie s per enhet til produsentene. Hvor stort må subsidien være? Hvordan deles subsidien mellom konsumenter og produsenter i dette tilfellet? *For at etterspørerne skal kjøpe 700 enheter må p være slik at: $700 = -10p + 1000$, dvs $p=30$. Så må vi finne ut hvilken pris produsentene må få, dvs. hva $p+s$ må være, for at de skal tilby 700 enheter: $700 = 20(p + s) - 200$. Og så vet vi altså at markedsprisen (butikkprisen) må være 30. Setter vi inn $p=30$ finner vi $s=15$. Markedsprisen har gått ned fra 40 til 30, dvs. konsumentene har fått 10 kr av subsidiet, dvs $2/3$. Da må produsentene ha fått 5 kr, dvs $1/3$ Og det stemmer: Nettopris til produsent har gått opp fra 40 til $30+15=45$*

(h) Hvor stort må subsidien være dersom etterspørerne skal få kjøpt varen til $p=25$? Hvor mange enheter vil da bli omsatt? *Hvis prisen er 25 vil etterspørerne kjøpe 750 enheter. Så kan vi spørre hva må s være for at produsentene skal tilby 750 enheter når markedsprisen må være 25? Dvs. $750 = 20(25 + s) - 200$. Dette gir $s=22.5$*

Denne rakk vi ikke. Skyves over på neste oppgavesamling:

Oppgave 4

Forklar hva samfunnsøkonomisk overskudd er. Tegn inn samfunnsøkonomisk overskudd i markedslikevekt. Forklar hvorfor et høyere kvantum enn likevekts-kvantumet gir lavere samfunnsøkonomisk overskudd.

Forklar hvorfor allokeringen av ressurser ikke er Pareto-optimal dersom bedriftene har ulike marginalkostnader i likevekten.

Forklare hvordan handel med utslippskvoter virker, og forklar hvorfor kvotehandling kan være fornuftig virkemiddel dersom man ønsker å få rensset et bestemt kvantum mest mulig effektivt.